

Okrugli stol Kriteriji za dodjelu državnih i gradskih prostora na korištenje udrugama.

U okviru Dana udruga održan je 15. lipnja 2012 u prostoru Tribina Grada Zagreba okrugli stol na temu "Kriteriji za dodjelu državnih i gradskih prostora na korištenje udrugama". Na okruglom stolu sudjelovalo je 64 osobe, 50 predstavnika organizacija civilnog društva, 17 predstavnika različitih tijela državne uprave i lokalne samouprave (ured Grada Zagreba, grada Rijeke, kao i Agencije za upravljanje državnom imovinom te Vladinog Ureda za udruge). Okrugli stol su moderirali Igor Vidačak, v.d.ravnatelj Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske i Gordana Forčić, izvršna direktorica Udruge za razvoj civilnog društva SMART.

Cilj okruglog stola bio je raspraviti kriterije dodjele državnih i gradskih prostora udrugama radi provođenja programa i projekata od interesa za opće dobro te potaknuti dijalog sa zainteresiranom javnošću o ovom pitanju koje ima veliki utjecaj na održivost rada udruga i ostalih organizacija civilnog društva u Republici Hrvatskoj.

Jedan od važnih čimbenika održivosti rada udruga je prostor za rad udruge. Sukladno rezultatima istraživanja "Procjena stanja razvoja organizacija civilnog društva u Republici Hrvatskoj" provedenog od strane nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva u drugoj polovici 2011. na uzorku od 651 udruge (od čega 253 udruge iz Zagreba) vidljivo je da njih polovica obavlja svoje aktivnosti u prostoru koji im je ustupljen i za koje ne moraju plaćati najam, dok ih nešto manje od trećine unajmljuju prostor u kojem djeluje udruga. Oko 14,8% udruga uopće nema prostor u kojima bi mogle obavljati aktivnosti dok 7,6% udruga ima prostor u vlasništvu udruge. Udruge iz Zagreba i okolice, češće od udruga iz drugih regija, unajmljuju prostor, a rjeđe nego u ostalim regijama ti su prostori ustupljeni na korištenje. Važnost osiguranja prostora za rad udruga vidljiva je i u činjenici da je u okviru Nacrta Nacionalne strategije stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva od 2012. do 2016. godine u okviru strateškog područja 1. Instrukcionalni okvir za potporu razvoju civilnog društva definirana mjera "Uspostaviti transparentan postupak dodjele prostora u državnom vlasništvu na korištenje udrugama radi provođenja programa i projekata od interesa za opće dobro."

U uvodnom dijelu okruglog stola izlaganja su održali Igor Vidačak, v.d. ravnatelj Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske i Danijel Škugor, tajnik Agencije za upravljanje državnom imovinom. Ujedno, na okruglom stolu predstavljeni su primjeri dobre prakse uspješnog javno-civilnog partnerstva u korištenju gradskih i državnih prostora: Toni Vidan, voditelj projekta "Solarna akademija za Jugoistočnu Europu - Šolta", Zelena akcija i Mirjana Rimanić, koordinatorica programa, Pogon - Zagrebački centar za nezavisnu kulturu i mlade.

U svom uvodnom izlaganju Igor Vidačak, istaknuo je dva osnovna pristupa dodjeli prostora u javnom vlasništvu na korištenje udrugama s njihovim prednostima i nedostacima:

- Iskaz interesa udruga prema nadležnim tijelima - formiranje liste prvenstva na temelju utvrđenih kriterija.
- Javni natječaj - na temelju utvrđenog popisa nekretnina/prostora koje se planira dodijeliti te jasnih kriterija prostor se dodjeljuje udrugama.

Gospodin Danijel Škugor, tajnik Agencije za upravljanje državnom imovinom predstavio je trenutno stanje vezano za dodjelu prostora udrugama. Trenutno preko 120 prostora koji su u vlasništvu RH

koriste udruge za svoj rad. Gospodin Škugor istaknuo je nekoliko ključnih izazova vezanih za dodjelu prostora udrugama koji uključuju: nepostojanje jasno određenih kriterija za dodjelu prostora, nepostojanje jasnog popisa postojećih prostora u vlasništvu RH koji bi se mogli dati na korištenje udrugama, nepostojanja registra poslovnih prostora udruga koje su u korištenju prostora u vlasništvu RH, te bespravno korištenje prostora od strane udruga koje su ga naslijedile od prijašnjih vlasnika (npr. Grada Zagreba) ili su se u njega uselile nasilno. Ujedno, velik broj prostora koji je u vlasništvu RH nalazi se u vrlo lošem stanju te su potrebna velika ulaganja da bi ih se moglo staviti u funkciju poslovnog prostora. Gospodin Škugor najavio je donošenje kriterija na državnoj razini za dodjelu prostora do rujna 2012.

Toni Vidan, voditelj projekta "Solarna akademija za Jugoistočnu Europu - Šolta" iz Zelene akcije ukratko je predstavio projekt Solarne akademije. Projekt predstavlja jedinstveni primjer kako jedan napušteni i devastirani vojni objekt može volonterskim radom biti pretvoren u međunarodno prepoznati edukativni centar za okolišna pitanja, postavši mjesto privlačno za mlade ljude koji žele učiti više o zaštiti okoliša i zelenim tehnologijama. Objekt u kojem se provodi Solarna akademija u vlasništvu je RH te je Zelenoj akciji ustupljen na deseto godišnje korištenje. Ove godine istječe desetogodišnje razdoblje na koje su dobili objekt na korištenje od hrvatske Vlade i planiraju zatražiti produljenje ugovora o korištenju objekta.

Mirjana Rimanić, predstavila je program Pogon - Zagrebački centar za nezavisnu kulturu i mlade koji je hibridna kulturna institucija utemeljena na novom modelu civilno-javnog partnerstva. Osnivači Pogona su Savez udruga Operacija Grad i Grad Zagreb. Misija Pogona je uspostaviti otvoreni lokalni centar za razvoj nezavisne suvremene kulture i umjetnosti te za aktivno uključivanje mladih u kulturni i društveni život. Ključni izazovi u upravljanju dobivenim prostorom vezani su uz nedostatak financijskih resursa za daljnje opremanje i uređenje prostora kako bi se isti mogao staviti u punu funkciju. Ujedno, tijekom provedbe programa vidljivo je da i nadalje nije u potpunosti zadovoljena potreba za prostorom udruga koje djeluju u području nezavisne kulturne scene i tu se primarno misli na uredski prostor za rad udruga.

Rasprava je rezultirala sljedećim prijedlozima/zaključcima :

- u cilju što učinkovitijeg i transparentnog procesa donošenja kriterija za dodjelu prostora važna je bliska i kontinuirana suradnja Vladinog ureda za udruge i Agencije za upravljanje državnom imovinom. Ujedno, potrebno je organizirati javno savjetovanje o izrađenom prijedlogu kriterija;
- prilikom donošenja odluke o najprimjerenijem načinu dodjele prostora udrugama voditi računa o prednostima i nedostacima oba pristupa koji su predstavljeni na okruglom stolu;
- kod definiranja kriterija za dodjelu prostora voditi računa o sljedećim aspektima i obilježjima rada udruga: profilu korisnika s kojima udruga radi, reference i organizacijski kapacitet udruga, broj članova udruge, zajedničkom korištenju prostora od više udruga, otvorenost za korištenje prostora za različite ciljne skupine, i dr.;
- potrebno je uspostaviti i praksu potpisivanja partnerskih ugovora u provođenju programa od strateškog interesa gdje država nije u mogućnosti pružiti određenu vrstu usluge te bi takvi programi trebali imati pravo prvenstva prilikom dodjele prostora u vlasništvu RH ili JLPS;

- potrebno je razmotriti uspostavu zasebnog fonda pri Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnog društva koji bi jednom godišnje raspisivao natječaja za uređenje i opremanje derutnih prostora koji se koriste od strane više udruga za provođenje aktivnosti od općeg dobra;
- provesti utvrđivanje popisa nekomercijalnih prostora koji bi bili/su na raspolaganju udrugama a isti bi se trebao usuglasiti u procesu savjetovanja s javnošću. Ujedno, potrebno je provesti reviziju postojećeg korištenja prostora od strane udruga;
- u cilju što kvalitetnije uspostave kontinuiranog procesa revizije sustava korištenja prostora od strane udruga koristiti sustav "brze" evaluacije putem kojeg bi se nakon jednogodišnjeg perioda korištenja prostora napravila revizija učinkovitosti i kvalitete korištenja prostora;
- trošak plaćanja režija za prostor u vlasništvu udruge ne smije biti izjednačen s troškom koji plaćaju poduzetnici;
- u okviru ugovora o korištenju prostora jasno navesti odredbu koja se odnosi na rok u kojem se dobiveni prostor mora urediti ili do kojeg roka se mora predložiti plan uređenja dobivenog prostora. Samim jasnim postavljanjem rokova olakšat će se i revizija i praćenje kvalitete korištenja prostora od strane udruga;
- u cilju povećanja transparentnosti rada povjerenstava za dodjelu prostora udrugama u rad povjerenstva potrebno je uključiti i nezavisne stručnjake i gdje je to moguće predstavnike udruga vodeći računa o modalitetima izbjegavanja sukoba interesa predstavnika udruga kao članova povjerenstva;
- produžiti vrijeme trajanja razdoblja na koje se udruzi dodjeljuje prostor u najam vodeći računa da udruga koja trenutno koristi određeni prostor ima prioritet kod ponovnog najma. Ujedno, potrebno je uspostaviti mogućnost ugovaranja korištenja prostora na kratkoročnoj, srednjoročnoj i dugoročnoj razini
- maksimalno iskoristiti prednosti Interneta za transparentnost dodjele prostora i definiranje kriterija za dodjelu prostora;
- putem Ureda za udruge pozvati sve zainteresirane da dostave svoje komentare i prijedloge kriterija za dodjelu prostora u vlasništvu Republike Hrvatske na korištenje udrugama radi provođenja projekata i programa od interesa za opće dobro
- organizirati javnu raspravu na temu dodjele prostora udruga od strane Grada Zagreba te postojeće kriterije za dodjelu prostora udrugama na području Grada Zagreba učiniti više transparentnima.